

Durmuş Hocaoğlu

Göçmen Travması

Yeniçağ, “Analiz”, 07 Mayıs 2006, Pazar., s.09
“Analiz” Sıra No: 390; 2006-052; Mayıs-03

YENİÇAĞ

Roma, mâlûm olduğu veçhiyle, Mîlad’dan önce takrîben VII. asırda bir site devleti olarak ortaya çıktıktan sonra aşağı-yukarı sekiz asır müddetince mütemâdiyen yayıldı, büyüdü, sonra II. asırda duraksama başladıysa da dördüncü asır sonlarına kadar azametini — en azından zâhiren — büyük ölçüde muhâfaza etti; ancak, bu tarihten sonra bir yüz seneye yakın müddet zarfında adetâ bir travma ile çöküverdi. Bu, öylesine bir çöküş idi ki — sonradan Helenleşen Doğu Roma’yı saymazsak — külliyyen yok oldu, bir daha tarih sahnesine çıkamadı, hattâ Romalılar dillerini bile unuttular. Bu, gerçek bir travmadır.

Niçin? Niçin bu kadar ânî ve sarsıcı bir yıkılış olmuştur? Bir çok sebepten birisi Hristiyanlık’tır; ama tek başına değil, mühim bir başka sebep daha var: “Göçmenler”.

Nasıl mı oldu dersenez, bu suâle, eski bir yazımdan bir iktibas ile cevap vereceğim [“Türkiye ve AB: Olmak veya Olmamak: XVII”., *Türk Haber.*, Yıl: 1., Sayı: 24., Tarih: 23.09.2002-29.09.2002]:

“Romalılar tarafından “barbar” olarak tavsîf edilen diğer kavimleri cezbeden zenginliklerinin yol açtığı Barbar akınlarından bunalan Roma, Barbarlar’a çok mâkul olduğunu düşündüğü bir teklif götürdü: “Geliniz; bizimle düşman değil, dost olunuz; sizleri Roma’nın hudutları içine alalım; Roma’dan harp yoluyla elde etmek istediklerinizi sulh yoluyla alınız, bizim vatandaşlarımız olunuz ve Roma’nın nîmetlerinden istifâde ediniz.” Teklif cidden mâkuldü; Barbarların da büyük kısmı buna uydular, Roma’ya yerleştiler, Roma’nın nîmetlerinden sulh yoluyla istifâde ettiler. Ancak, olanlar bundan sonra oldu: Roma’lı Barbarlar Roma’yı içten-içe çürüttüler ve O’nun en büyük yıkılma sebepleri arasında yer aldılar: Roma’nın projesi bir “bumerang” gibi ters etki hâsil etmiş, içine alıp sindirerek başından defetmek istediği belâ, boğazına takılmıştı. Bundan sonrasını Blunt’tan dinleyelim [A. W. F. Blunt., *Batı Uygarlığının Temelleri.*, Çev.: Müzehher Erim., İ.Ü. Edebiyat Fak. Yay., İst., 1984., s.135]:

“Barbar istilâları çağına çoğunlukla “kavimlerin dolaşması” çağı denir. Orta ve kuzey Avrupa kavimleri ve — daha ötede — Rusya ve orta Asya’daki ırklar arasında her zamankinden daha fazla bir huzursuzluk devresi hüküm sürmeye başlamış ve bu durum onları kütleler halinde hâreketeye geçerek yeni yurtlar aramaya itmiştir. Bunlar Roma sınırları dışındaki kavimleri sıkıştırmış, onlar da Roma İmparatorluğu içindeki yerleşik ve düzenli bölgelere doğru gelmeye başlamışlardır. Bu gibi hareketlerin taşmış bir ırmak gibi gittikçe gücü artar. Bunların öyküsü çok karmakarışıktır. Kâh orada kâh burada bazı kavimler görünür, bazan da bunlar kollara ayrılıp değişik yönlere giderler. Kâh Galya, kâh Afrika veya Britanya’ya saldırırlar. Fakat, önünde sonunda, daima Roma ve İtalya zarar görür. İmparatorluğun merkezi İtalya’da idi ve bu, istilâcıları dayanılmaz bir biçimde çekiyordu.”

“İlk saldırı Aurelius’un zamanında oldu (İ. S. 166). Markomanni kavmi ve diğer bazı kavimler Tuna sınırını aşarak Tuna eyaletlerine yayıldılar. Onüç yıl süren şiddetli bir savaş bunların geri püskürtülmesiyle sona erdi. Fakat, sorunu barışçı bir çare ile

çözümlemeyi düşünen Aurelius bu istilâcılarının büyük bir sayısını saldırdıkları eyaletlerde İmparatorluğun birer üyesi olarak yaşamaya çağırdı. Bu davranış çok önemli bir örnek oldu ve daha sonraki İmparatorlar tarafından sürekli taklit edildi. Bu tabii ki gerekli birşeydi. Sınır boyundaki bölgeleri boş bırakmak istilâyı davet etmek olurdu. Fakat böylece bundan sonra İmparatorluk içinde yerleşen barbarların sayısı gittikçe arttı. Bunlar yavaş yavaş İmparatorluğun en enerjik yurttaşları olacak ve sınırlardaki ordular da yavaş yavaş en çok bunlardan kurulacaktı. Sayıları ve önemleri arttıkça başlarındaki kimseler de İmparatorluğun büyük adamları olacaktı. Böylece imparatorluk, Ordu ve Saray “barbarlaşmaya” başladı. En sonra İmparatorluk yalnız dışardan gelen barbar akınları karşısında değil, aynı zamanda kendi sınırları içinde gittikçe gelişen bir barbarizm kuvveti karşısında çöktü.”

“Markomanni saldırısını, İ. S. 200’den sonra, Alemanni akınları izledi (236). Got’ların ilk saldırısı aynı yıl içinde oldu. 250’de Frank’lar görüldü. Piktler ve İskoçlar üçüncü yüzyılda Britanyayı tehdiye başladılar. Vandal istilâsı 406’da başladı. 450’de Hun’lar Avrupayı ta Galya’ya kadar yağma ve harap ettiler ve en sonunda orada yenildiler. Böylece, birbiri ardından gelen istilâ dalgaları İtalya ve Batı İmparatorluğunun bütün noktaları üzerinde toplanıyordu.”

“Doğuda Ermenistan toprakları üzerinde çarpışan menfaatleri yüzünden Büyük Parthia veya İran Krallığı ile de hemen hemen sürekli savaş halinde bulunması İmparatorluğun bu istilâlara karşı koyma gücünü dayanılamıyacak kadar aşırı zorluyordu. İtalya hızla mahva sürüklendi. İtalyan ticareti sona erdi. Veba ve kıtlık nüfusu azalttı. Geniş arazi parçaları kimsenin oturmadığı bomboş yerler haline geldi. İstilâcılar hâlâ gelmekte devam ediyordu. Galya, İspanya ve Afrika da kendi krallıklarını kurdular. Bunlar ancak işlerine geldiği ölçüde İmparatorluğun birer eyaleti imiş gibi davranıyorlardı. En sonra İ. S. 476’da bizzat İtalya’da bir barbar devleti kuruldu ve Batı İmparatorluğu sona erdi. 500 yılı İspanya ve İtalya’da birer Got krallığının, Afrika’da bir Vandal krallığının, Galya’da Frankların Kloviz krallığının ve Britanya’da bir Sakson krallığının kuruluşunu gördü.”

